

Kliimaministri määruse „Üleujutusohu ennetamiseks ja leevendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 41 lõikega 1.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi veeosakonna nõunik Agne Aruväli (e-post agne.aruväli@kliimaministeerium.ee, tel 626 2968) ja finantsosakonna struktuuritoetuste nõunik Eerika Purgel (e-post eerika.purgel@kliimaministeerium.ee, tel 626 0709). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi tegi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (e-post rene.lauk@kliimaministeerium.ee, tel 626 2948) ja keeleteimetaja oli õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 23 paragrahvist, mis on liigendatud seitsmesse peatükki. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted;
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele;
4. Toetuse esitamine ja taotluse menetlemine;
5. Toetuse saaja õigused ja kohustused;
6. Toetuse maksmine ja kasutamine;
7. Finantskorrektsioonid ja vaided.

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse üldsätteid.

Paragrahvi 1 lõiked 1 kuni 5 sätestavad valdkonna, mille raames toetust antakse. Toetust antakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi nr 4 „Kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise“ raames üleujutusohu ennetamiseks ja leevendamiseks. CPR lisa I¹ järgi panustab meede sekkumiskoodiga 058 otseselt kliima- ja keskkonnanäesmärkide täitmisesse kogu projekti eelarvega. Toetus panustab ka Eesti riigi aastate 2023–2026 eelarvestrateegia programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“ tegevuse „Kliimamuutuste leevendamine ja kliimamuutustega kohanemine“ ja meetme „Merekeskkonna ja vee kaitse ning kasutus“ tegevuse „Vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine“ tulemuste saavutamiseks. EL struktuuritoetuse kasutamisel on toodud Eestis välja strateegiliselt olulised tegevused. See on tegevus, millega antakse märkimisväärne panus programmi eesmärkide saavutamisse ja mille suhtes kohaldatakse teatavaid seire- ja teabevahetusmeetmeid. Üks nendest on sadevee ja üleujutuse teemade lahendamiseks antavad toetused.

Paragrahvi 1 lõige 6 selgitab, et antav toetus ei ole riigiabi. Ainukeseks erandiks on teatud juhtudel TAT § 4 lõike 3 punkti 8 tegevused (vt nimetatud sätet). Sellisel juhul antakse abi üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisega tegelevale ettevõtjale antava vähese tähtsusega

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A02021R1060-20221026>.

riigiabi analüüs on lisatud seletuskirjale eraldi failina (seletuskirja lisa 1). Vähesse tähtsusega abi üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale ei anta Euroopa Komisjoni 13. detsembri 2023. a määruse nr 2023/2832 (ELT L, 2023/2382, 15.12.2023, lk-d 1–12) artikkel 1 lõikes 1 alusel nimetatud tegevuste toetamiseks.

Paragrahvi 2 lõige 1 sätestab toetuse andmise eesmärgi ning lõige 2 toetuse tulemused.

Toetuse andmise eesmärk on ära hoida või vähendada üleujutusega seotud olulistes riskipiirkondades üleujutuste võimalikke kahjulikke tagajärgi inimese tervisele, keskkonnale, kultuuriväärtustele ja majandustegevusele. Toetuse kasutamise tulemusena on maandatud üleujutusega seotud olulistes riskipiirkondades üleujutuste võimalikud kahjulikud tagajärjed. Üleujutusega seotud riskide maandamiskavad ja maandamiskava meetmete koondtabel on Kliimaministeeriumi kodulehel üleujutuste teemalehel <https://kliimaministeerium.ee/merendus-veekeskkond/vesi/uleujutused>. Eestis on määratud 16 riskipiirkonda. 2024. aastal ajakohastatakse üleujutusega seotud riskide hinnang ja määratakse uuesti riskipiirkonnad.

Lõigetes 3 ja 4 sätestatakse, mida peab toetatavate tegevuste puhul arvestama ja millele peavad need panustama ning mille põhjal neid hinnatakse.

Projekt peab olema kooskõlas Eesti pikaajalise arengu strateegia aluspõhimõtete ja sihtidega. Toetatavad tegevused peavad arvestama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustama Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud riigi pikaajalise arengu strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmisesse ning sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisse.

Elukeskkond on kvaliteetne, seda planeeritakse parandit ja looduse elurikkust hoidvalt. Inimesed on ruumiteadlikud ja ruumiotsused parandavad nende ühistgevuse ja osaluse võimalusi, sest tegevuste planeerimisel on võimalik arvestada teadlikult üleujutusega kaasnevate riskidega.

Võrdsete võimaluste edendamiseks toetuskeemis eraldi tegevusi ei kavandata, kuna toetatavatel tegevustel puudub puutumus võrdsete võimalustega. Projekti teavitustegevustes järgitakse reklaamiseaduse § 3 lõikes 4 sätestatud nõudeid. TAT panustab EE2035 vastavasse näitajasse (hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik).

Soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks toetuskeemis eraldi tegevusi ei kavandata, kuna toetatavatel tegevustel puudub puutumus soolise võrdõiguslikkusega. Projekti teavitustegevustes järgitakse reklaamiseaduse § 3 lõikes 4 sätestatud nõudeid.

Toetatavate tegevustega ei panustata otseselt **ligipääsetavuse tagamisse** ja parandamisse. Tegevuste elluviimisel järgitakse ehitistele kehtivaid ligipääsetavuse nõudeid ja tagatakse avalikkusele edastatava informatsiooni kättesaadavus erivajadusega (nägemis-, kuulmis-, ja intellektipuue) inimestele. TAT panustab „Eesti 2035“ näitajasse „Ligipääsetavuse näitaja“.

Regionaalarengut toetatakse eraldi üleujutustega seotud riskipiirkondadele suunatud tegevusega. TAT panustab näitajasse „Elukeskkonnaga rahulolu või pigem rahul olevate elanike osatähtsus“.

Keskkond ja kliima on olulise tähtsusega, sest toetatavad tegevused panustavad kliimamuutustega kohanemise ja leevendamise lahendustesse, mida hinnatakse näitajaga „Keskkonnatrendide indeks“. Eesti säästva arengu strateegia rõhutab vajadust arendada linnakeskkond välja mitmekesise ja atraktiivsena ning inimsõbralikuna. Üleilmne eesmärk „Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks“ on Eestis seotud linnakeskkonda (ehitised, õhukvaliteet, rohealad jm) iseloomustavate järgmiste näitajatega: heas ja rahuldavas seisukorras ehitismälestised; peenosakeste (PM₁₀ ja PM_{2,5}) heide;

liiklusõnnetustes kannatanud inimesed linnades; rohealad linnades; ühissõidukitega, jalgrattaga või jalgsi tööl käijad. Info sihi näitajate ja mõõdikute kohta kantakse struktuuritoetuste registrisse (SFOSi). Toetuse eraldamine ei lähe vastuollu ELi põhiõiguste harta nõuetega, sh on see kooskõlas põhiõiguste harta jaotisega „Võrdsus“ (artiklid 20–26).

Lõikes 5 sätestatakse rakenduskava väljund- ja tulemusnäitaja, millesse toetuse abil tehtud projekt peab panustama.

Rakenduskava näitaja	Näitaja nimetus ja mõõtühik	Alg-tase	Võrdlus-aasta	Vahe-tase 2024	Sihttase 2029	Selgitav teave
Väljund-näitaja	Uued või tugevdatud rajatised üleujutuste vastu kindlustamiseks rannikuribal, jõe- ja järvekallastel (kilomeeter).	Ei kohaldu	Ei kohaldu	0,7	7	Üleujutuste maandamiseks ehitatud või oluliselt uuendatud kaitserajatiste jmt pikkus kilomeetrites ning alade pikkus (rannikuala ja kaldajoon), kus on üleujutuste riske vähendatud. Näitaja täitmist võib raporteerida pärast tööde lõpetamist konkreetsel alal.
Tulemus-näitaja	Üleujutuste vastu kindlustamiseks võetud meetmetest kasu saav elanikkond (inimeste arv).	0	2021	Ei kohaldu	30 000	Üleujutuste maandamiseks ehitatud kaitserajatistest jmt kasusaavate inimeste arv üleujutusohualasse jäävas piirkonnas. Näitajasse loetakse üleujutuse riskipiirkonnas elavate inimeste arv. Näitaja „üleujutuste vastu kindlustamiseks võetud meetmetest kasu saav elanikkond“ määramiseks tehakse kaardianalüüs, milles käigus kõrvutatakse Statistikaameti rahvastikuandmeid meetmetest kasusaava mõjuala suurusega.

Rakenduskava näitajate täpsem kirjeldus on esitatud perioodi 2021–2027 näitajate metoodikas. Arvutusmetoodika saavutustasemetele leidmiseks avaldatakse rakendusüksuse veebilehel.

Eelnõu paragrahvis 3 sätestatakse rakendusüksus ja -asutus. Meetmete nimekirja järgi on rakendusüksus Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus ning rakendusasutus Kliimaministeerium.

Eelnõu 2. peatükis sätestatakse toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr.

Eelnõu paragrahvis 4 sätestatakse tegevused, mida meetme raames toetatakse.

Lõikes 1 rõhutatakse, et toetust antakse projektile, mille tegevus panustab §-s 2 nimetatud eesmärkidesse.

Lõikes 2 tuuakse välja, millistel aladel tegevusi toetatakse. Üleujutusega seotud riskide hindamine ja maandamine on jaotatud kolmeks: ohtude ning riskide hindamine, kaardistamine ja riskide maandamine. Üleujutusohuga seotud riskide esialgse hinnangua 2018. aastal määrati 16 riskipiirkonda (<https://kliimaministeerium.ee/ajakohastatud-uleujutusega-seotud-riskide-hinnang>). Meetme raames toetatakse punkti 1 kohaselt veeseaduse mõistes üleujutusega seotud riskipiirkondi, mis on avalikustatud kehtivas maandamiskavas. Punkti 2 kohaselt toetatakse tegevusi aladel, mis jäävad väljapoole üleujutusega seotud riskipiirkondi, kuid millel tehtavad tegevused vähendavad otseselt üleujutusohuga seotud riske üleujutusohuga seotud riskipiirkondades.

Lõikes 3 tuuakse välja toetatavad tegevused. Toetatakse kaitsetammide (sh paisu või kaldakindlustuse) või kaitsevallide rajamist või eemaldamist. Olemasolevate kaitserajatiste rekonstrueerimist. Näiteks promenaadid, sillad, kaitseseinad kaldakindlustused. Toetavate tegevuste hulgas rahastatakse ka kraavide rekonstrueerimist. Tegevust rahastatakse ainult siis, kui see asub määratud riskipiirkonnas ja kui see leevendab selle riskipiirkonna olulise kahjuliku mõjuga üleujutusliigi põhjustatavate kahjude leevendamist. Üleujutusega seotud riskide hinnangus, mis asub kliimaministeeriumi kodulehel (<https://kliimaministeerium.ee/ajakohastatud-uleujutusega-seotud-riskide-hinnang>), on määratud iga riskipiirkonna kohta üleujutuse liik/liigid, mis põhjustavad olulise kahjuliku mõjuga üleujutusi. Tänapäevased riskipiirkonnad on riskipiirkonnaks määratud jõe ja mere üleujutuste tõttu. Sademevee probleeme selle tegevusega ei lahendata ja neid tegevusi rahastatakse sademevee toetusmeetmest. Lisaks toetatakse ka kuivendatud alade veerežiimi taastamist, veekogude tervendamist (setete, taimestiku ja voolutakistuste eemaldamine vms), lammialade säilitamist ja taastamist, sh poollooduslike koosluste taastamine (nt lamminiitude võsast puhastamine), jõe sootide taasavamist, ajutiste veetõkkeseinade soetamist ja muidu ehituslikke tegevusi, mis on vajalikud veevarustuse, kanalisatsiooni ja elektrisüsteemide kaitseks (nt tehnilise taristu veevarustus, kanalisatsioon, elektrisüsteemid, juurdepääsuteede kindlustamine või ümberehitus ja pumpla, truubi ja sulgemiskaevude rajamine).

Lõikes 4 nimetatakse, millistele tegevustele toetust ei anta. Toetust ei anta põhimõtteliselt määrustes „Kliimamuutuse leevendamise ja sellega kohanemise tegevuste ja kavade koostamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ ja „Kombineeritud sadeveesüsteemide, sealhulgas lahkvoolsete sademeveesüsteemide rajamiseks toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ toetatavatele tegevustele.

Lõike 5 kohaselt toetatakse ehituslikest tegevustest ainult selliseid sobivaid lahendusi, mille mõju piirkonnas on suurim, st et ära hoitavat kahju tuleb võrrelda investeeringu maksumusega. Kahjude hindamisel võib lähtuda Keskkonnaministeeriumi 2018. a tellitud uuringust (<https://envir.ee/media/4106/download>). Alternatiivide võrdluses peab taotleja võtma arvesse investeeringu maksumust, ekspluatatsioonikulusid ja tehniliste lahenduste rakendamise mõju nii inimese tervisele, keskkonnale, kultuuriväärtustele kui ka majandustegevusele ja seda, kui suurele elanike hulgale tegevus mõju avaldab. Aluseks võib võtta Keskkonnaministeeriumi 2021. a tellitud tehniliste analüüsi näite (<https://envir.ee/media/6747/download>).

Lõike 6 järgi toetatakse tegevusi, milles on arvesse võetud kehtivat vesikonna veemajanduskava ning selles kehtestatud veekogumite keskkonnanäesmärgid. Projektis peab olema välja töötatud lahendus, mis ei mõjuta veekogumi seisundit või mille kohta on veekaitse eesmärkide saavutamise suhtes täidetud veeseaduse §-de 38–42 nõuded.

Lõike 7 kohaselt toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega.

Euroopa Parlamendi 2021. aasta määruses 2019/2088 on sätestatud jätkusuutliku investeerimise põhimõte. Selle kohaselt on investering jätkusuutlik vaid juhul, kui see „ei kahjusta oluliselt“ (ingl k *do no significant harm* ehk DNSH) ühtegi nimetatud määruses

sätestatud keskkonnaeesmärki. Põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“ tuleb tõlgendada taksonoomiamääruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses. Selles artiklis on määratletud, mida tähendab „oluline kahju“ taksonoomiamäärusega hõlmatud kuue keskkonnaeesmärgi saavutamisele.

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava DNSH analüüs tõi välja, et rakenduskavas planeeritud meede on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtetega. Toetatavad tegevused panustavad taksonoomiamääruse artiklis 9 nimetatud keskkonnaeesmärkidest kliimamuutustega kohanemisse. Toetatavad tegevused ei kahjusta oluliselt teiste keskkonnaeesmärkide saavutamist. Selleks on hinnatud tegevuste vastavust taksonoomiamääruse artiklis 17 esitatud keskkonnaeesmärkide olulise kahju kirjelduse kontekstis järgmiselt.

1. Tegevus kahjustab oluliselt kliimamuutuste leevendamist, kui see põhjustab olulist kasvuhoonegaaside heidet.

Ei kahjusta. Meede ei too kaasa rohkem kasvuhoonegaaside heiteid, mistõttu kliimamuutuste leevendamisele oluline kahjustav mõju puudub. Meetmest saadav ressursside kokkuhoid ja vara kaitse aitab kliimamuutuste leevendamisele kaasa.

2. Tegevus kahjustab oluliselt kliimamuutustega kohanemist, kui see põhjustab praeguse kliima ja eeldatava tulevase kliima kahjuliku mõju suurenemist tegevusele endale või inimestele, loodusele või varadele.

Ei kahjusta. Tegevus ei kahjusta kliimamuutustega kohanemist. Vastupidi, toetatavad ehituslikud tegevused aitavad kliimamuutustega kohaneda. Prognooside alusel on 21. sajandi jooksul Eestis oodata järgmisi muutusi: õhutemperatuuri tõus; jää- ja lumikatte vähenemine; sademete hulga suurenemine; merepinna tõus; tormide sagenemine. Seega suurenevad rannikumerest ja paduvihmast põhjustatud üleujutusohuga seotud riskid. Maandamiskavades määratud tehniliste meetmete eesmärk on vähendada üleujutuste ulatust ja nende tagajärgi.

3. Tegevus kahjustab oluliselt vee- ja mereressursside kestlikku kasutamist ja kaitset, kui see kahjustab veekogude, sealhulgas pinna- ja põhjavee head seisundit või head ökoloogilist potentsiaali või mereala head keskkonnaseisundit.

Ehitustehnilised tööd üleujutuste leevendamiseks, mida tehakse veekogude kallastel, võivad veekogumite ökoloogilist ja hüdro-morfoloogilist seisundit mõjutada. Eelnõukohase määruse § 4 on lisatud eraldi lõige 6, mille kohaselt peab projektis olema välja töötatud lahendus, mis ei mõjuta veekogumi seisundit või mille kohta on veekaitse eesmärkide saavutamise suhtes täidetud veeseaduse §-de 38–42 nõuded. Erandite kaalumist ei saa taotluse esitamise käigus kaaluda. Erandite kohaldamise põhjendused veekogumite kaupa esitatakse üldjuhul veemajanduskavas. Veemajanduskava tavapärane kehtivusaeg on kuus aastat ja selle aja jooksul üldiselt veemajanduskava ei muudeta. Siiski võib tekkida vajadus teha veekaitse eesmärkide saavutamiseks erandeid ka enne kava korralist muutmist. Sellisel juhul määratakse erandid ja neid põhjendatakse veeloas või kompleksloas ning hiljem muudetakse vastavalt ka veemajanduskavas. Põhjendusi saab kaaluda, kui on teada täpsemad tegevused.

4. Tegevus kahjustab oluliselt ringmajandust (sh jäätmetekke vältimist ja jäätmete ringlussevõttu), kui see põhjustab olulist ebatõhusust materjalide kasutamisel või loodusvarade otsesel või kaudsel kasutamisel, või suurendab oluliselt jäätmete teket, põletamist või kõrvaldamist või kui jäätmete pikaajaline kõrvaldamine võib oluliselt ja pikaajaliselt kahjustada keskkonda.

Ei kahjusta. Meede ei ole otseselt seotud ringmajandusega. Meetme tegevuste elluviimine ei kahjusta oluliselt ringmajanduse eesmärke, sh jäätmete vältimist ja jäätmete ringlussevõttu. Tegevuste elluviimine aitab hoida inimeste vara ning tagab ressursside tõhusama kasutamise ja loodusvarade kokkuhoiu.

5. Tegevus kahjustab oluliselt saastuse vältimist ja tõrjet, kui see suurendab märkimisväärselt saasteainete heidet õhku, vette või pinnasesse.

Ei kahjusta. Meede soodustab reostuse vältimist. Riskipiirkondades toimuvate üleujutuste tõttu võib just reostust keskkonda sattuda. Eestis määratud riskipiirkondades on nii reoveepuhastid

kui ka kompleksloa kohustusega käitised. Tehniliste meetmete rakendamine aitab leevendada üleujutuse ajal tekkivat reostust. Meetme tegevuste elluviimisega ei kaasne õhu, vee ega pinnase saastumist ega märkimisväärset saasteainete heitmist keskkonda.

6. Tegevus kahjustab oluliselt elurikkuse ja ökosüsteemide kaitset ja taastamist, kui see kahjustab märkimisväärselt ökosüsteemide head seisundit ja vastupidavust või kahjustab elupaikade ja liikide, sealhulgas liidu tähtsusega liikide kaitsestaatust.

Ei kahjusta. Meetme tegevuste elluviimine ei kahjusta oluliselt elurikkust ega ökosüsteeme ega takista nende taastamist. Investeeringud aitavad paremini planeerida maakasutust, elupaikade ja liikide kaitset ning kaasata aktiivselt kodanikke jätkusuutliku ja parema elukeskkonna saavutamisesse.

Eespool toodud analüüsi tulemusena kinnitatakse, et toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtetega.

Lõike 8 kohaselt tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artikli 73 lõike 2 punkti j põhjal taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat, tagada kliimakindlus. Kliimakindlus tagatakse üldiselt juba projekteerimise käigus ning üldjuhul projekteerija arvestab ka tuleviku kliimatrendidega ehitusprojekti koostamisel. Kliimakindluse tagamine on protsess, mille eesmärk on vältida taristu vastuvõtlikkust võimalikele pikaajalistele kliimamõjudele, tagades samas, et järgitakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja et projektist tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste tase on kooskõlas 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgiga.

Lõike 9 kohaselt vähese tähtsusega abi üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale ei anta Euroopa Komisjoni 13. detsembri 2023. a määruse nr 2023/2832 (ELT L, 2023/2382, 15.12.2023, lk-d 1–12) artikkel 1 lõikes 1 alusel nimetatud tegevuste toetamiseks.

Lõike 10 kohaselt Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale antud vähese tähtsusega abi koos käesoleva määruse alusel taotletava toetusega ei tohi toetuse andmisele vahetult eelnenud kolme aasta jooksul ületada 750 000 eurot. Üheks ettevõtjaks loetakse Euroopa Komisjoni 13. detsembri 2023. a määruse nr 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2382, 15.12.2023, lk-d 1–12) artikli 2 lõikes 2 määratletud ettevõtjat. Vähese tähtsusega abi võib kumuleerida teiste abiliikidega eelnimetatud määruse artiklis 5 sätestatud tingimustel ja piirmäärades.

Lõike 11 kohaselt paragrahvi 1 lõikes 6 nimetatud vähese tähtsusega abi andmisega seotud dokumendid säilitatakse rakendusüksuse poolt 10 aastat abi andmisest alates.

Eelnõu paragrahvi 5 lõigetes 1 kuni 4 sätestatakse kulude abikõlblikkus. Kulu on abikõlblik, kui see on kooskõlas ühendmääruse 5. peatükis ja määruses sätestatud tingimustega ja taotluse rahuldamise otsusega.

Lõikes 2 sätestatakse abikõlblikud kulud. Abikõlblikud on kõik § 4 lõikes 3 nimetatud tegevuste ehituslikud kulud. Kuna tegevused võivad mõjutada keskkonda, aga samal ajal on vaja säilitada ka keskkonna, sh veekogumite hea seisund, siis on abikõlblikud ka nende negatiivsete mõjude leevendavate meetmete kulu. Projekteerimise kulu on abikõlblik ainult juhul, kui projekteerimise järel tehakse tööd koostatud projekti alusel. Abikõlblik on ka projektijuhtimise kulu ja taotluseks vajamineva projekti, sh § 4 lõikes 5 nimetatud alternatiivide analüüsi ehk sobiva tehnilise lahenduse väljaselgitamise kulu. Taotluses vajamineva projekti all ei mõelda ehitusseadustikus sätestatud eelprojekti. Täpsem juhised, mida mõistetakse kõnealuse projektina, avaldatakse rakendusüksuse veebilehel. Abikõlblik on ka § 4 lõikes 3 nimetatud tegevusteks vajaliku kinnisasja ostmise või kinnisasjale hoonestusõiguse seadmise kulu, põhiprojekti ja tööprojekti koostamise kulu, keskkonnamõju hindamise kulu, kliimakindluse analüüs taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat (§ 4 lõige 8), ja omanikujärelevalve kulu. Notaritasu, riigilõiv ning tehnilise või finantseksperdiisi kulu on abikõlblikud, kui need on otseselt seotud § 4 lõikes 3 nimetatud tegevusega või vajalikud selle tegevuse ettevalmistamiseks või elluviimiseks.

Lõikes 3 sätestatakse piirangud abikõlblikele kuludele. Paragrahvi 4 lõikes 3 nimetatud tegevuseks vajaliku kinnisasja või hoonestusõiguse ostmise asjakohased tasud ja lõivud võivad moodustada maksimaalselt 15% projekti abikõlblikest kuludes. Personalikulu on abikõlblik 5% ulatuses projekti otsestest kuludest. Määruse eesmärk on üleujutuse riske vähendada ja seega peamine eesmärk on rahastada ka tehnilisi tegevusi, mis tagavad üleujutusriskide vähendamise. Seepärast on määratletud ka personalikulu ja maaostu kulu ulatuse kogu projektist.

Lõikes 4 sätestatakse, millised kulud ei ole abikõlblikud. Need on rajatavate ja olemasolevate süsteemide hooldustööd, enne taotluse rahuldamise otsust tekkinud kulud (v. a lõike 2 punktis 4 nimetatud kulu) ja personalikulud alla 200 000-eurose kogumaksumusega projekti korral.

Paragrahvis 6 sätestatakse meetmest toetatavate tegevuste abikõlblikkuse perioodi detailid.

Paragrahvis 7 sätestatakse toetuse piirsumma ja osakaal.

Toetuse maksimaalne summa on 1 000 000 eurot koos käibemaksuga. Taotlusvooru eelarve kinnitab kliimaminister käskkirjaga.

Tegevust toetatakse meetmest „Kliima-eesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“ ning rahastatud tegevuste detailne jagunemine on lisatud allpool tabelina.

Rahastatavad tegevused	Euroopa Regionaal arengu Fondist eelarve (euro)	ELi toetuse osakaal	Riiklik kaas-finantseering (euro)	Oma-finantseering (euro)	Kogu-maksumus (euro)
Sekkumine, number 21.2.3.51	14 410 229	70%	3 087 906	3 087 906	20 586 041
TAT määrus	7 205 114	Maksimaalselt 70%	0	3 087 906	10 293 020
TAT käskkiri	7 205 114	70%	3 087 906	0	10 293 020

Lõike 3 kohaselt on toetuse maksimaalne osakaal 70% abikõlblikest kuludest ning projekti omafinantseeringu minimaalne osakaal on 30% abikõlblikest kuludest. Aluseks on võetud maksimaalne võimalik toetuse andmise protsent kõigile piirkondadele sarnaselt. Aluseks on võetud „Eesti 2035“, mis on seadnud sihiks elukeskkonnaga rahulolu ja turvalise elukeskkonna ning tõstatab riigi ühe arenguvajadusena suurema kompetentsi ruumiloomes. Toetust antakse 16 riskipiirkonnas, kus esineb üleujutusega seotud risk. Üleujutustest mõjutatud elanike arv on 16 riskipiirkonnas väga erinev.² Üleujutuse stsenaariumi, nn üks kord saja aasta jooksul (1%), korral on kõige rohkem mõjutatud elanikke Pärnus (4480 elanikku), Saaremaal (720 elanikku) ning Tartus (550 elanikku) ja kõige vähem Sindi linnas, Raasiku alevikus ja Paide linnas (igas piirkonnas vähem kui 10 inimest. Andmekaitse seisukohast ei avaldata täpset arvu, kui inimesi on vähem kui 10). Tallinna linnas sõltub mõjutatud elanikke arv linnaosadest. Haabersti, Pirita ja Põhja-Tallinna linnaosades on igas piirkonnas mõjutatud vähem kui 10 inimest ja samal ajal on suuremad riskid just Kesklinna (870) ja Kakumäe elanikel (990). See tähendab seda, et ka erinevates riskipiirkondades ja ka riskipiirkondade sees erinevates linnaosades on erinevad kulud riskide leevendamiseks. Tartu linnas näiteks 2021. aasta aruande „Üleujutusriskide maandamiskava tehnilised lahendused Tartu linnas“³ põhjal tuleks üleujutusriskide leevendamiseks investeerida üle 10 390 005 euro. Samal ajal kui väiksemates piirkondades, kus

² <https://kliimaministeerium.ee/media/832/download>.

³ <https://kliimaministeerium.ee/media/6747/download>.

on ka vähem mõjutatud elanikke, on võimalikud investeeringud alla 500 000 euro. Varem on heitkogustega kauplemise süsteemi kaudu rahastatud üleujutusriskide leevendamise tehnilisi lahendusi. Riskipiirkondadest on riskide leevendamiseks toetust taotlenud 85% toetusmääraga ja piiritletud maksimaalse toetussummaga Haapsalu, Kuressaare, Hiiumaa, Paide, Sindi ja Pärnu.⁴ See näitab seda, et kõnealuse meetme puhul ei ole toetuste jaotus olnud ebaühtlane ja jaotunud suurte ja võimekate taotlejate vahel. Tartu linn ja ka Tallinn ei ole veel kordagi rahastust tulnud taotlema ja samas on neil ka suurem investeeringuvajadus. Kliimamuutused seevastu aga näitavad, et üleujutuste esinemise risk aina suureneb ja üleujutustega seotud riskide maandamiskavade eesmärgid on vaja saavutada kõigis riskipiirkondades.

Eelnõu 3. peatükis sätestatakse nõuded taotlejale ja taotlusele.

Paragrahvis 8 sätestatakse nõuded taotlejale.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetust võivad taotleda kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse üksuste liit, maakondlik omavalitsusliit või arenduskeskus, kohaliku omavalitsuse asutus või selle hallatav asutus. Omavalitsusliidud ja maakondlikud arenduskeskused on taotlejaks lisatud selliste projektide korral, mis võimaldavad mitut kohalikku omavalitsust hõlmavate ühisprojektide sujuvat elluviimist. Kohalikud omavalitsused on otsustanud korraldada enda ühiste arendustegevuste elluviimist erinevalt – osades maakondades on ühisülesannete peamised täitjad maakondlikud omavalitsusliidud, samas on maakondi, kus omavalitsusliit aktiivselt ei tegutse ning ühiste arendustegevuste koordineerimise roll on antud hoopis maakondlikele arenduskeskustele. Juhul kui taotlema tahavad tulla näiteks kaks omavalitsust, siis on võimalik seda teostada ka nii, et üks kohalik omavalitsus on taotluses partnerina. Partneriks võivad olla kõik käesolevas lõikes nimetatud asutused ja ettevõtted. Vee-ettevõtja võib toetust taotleda muude tegevuste jaoks, mis on vajalikud veevarustuse, kanalisatsiooni ja elektrisüsteemide kaitseks. Toetust võib taotleda ühele või mitmele kohaliku omavalitsuse üksusele 51%-liselt kuuluv vee-ettevõtja. Taotleja peab olema määratud kohaliku omavalitsuse volikogu otsusega projekti piirkonnas vee-ettevõtjaks ja taotlejale peab kuuluma projekti piirkonna veemajandustaristu.

Paragrahvi 9 lõigetes 1 kuni 3 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõike 1 kohaselt peab taotlus vastama ühendmääruse § 4 lõikes 1 sätestatule. Taotleja peab esitama nõuetekohase taotluse ning õigeaks ajaks ka lisateabe, kui rakendusüksus seda nõuab. Taotlejal on kohustus teatada rakendusüksusele esitatud informatsioonis kõikidest muudatustest, mis mõjutavad toetuse andmise otsust (§ 18 lõige 4). Info, mille põhjal otsus langetatakse, peab olema võimalikult asjakohane, et vältida hilisemaid vaidlusi ja tagasinõudeid.

Lõike 2 kohaselt tuleb taotletava tegevuse ehitustööd teha taotleja omandis oleval maal või maaomaniku nõusolekul.

Lõikes 3 nimetatakse, millised dokumendid ja andmed peavad olema koos taotlusega esitatud. Lisaks ühendmääruse § 4 lõikes 1 nimetatud nõuete täitmist tõendavatele dokumentidele ning ühendmääruse § 4 lõikes 2 nimetatud kinnitustele tuleb esitada ka määruses nimetatud andmed ja dokumendid. Punkti 6 kohaselt tuleb esitada projekti eelarve ja selle kujunemine koos arvutuste ning põhjendustega. Paragrahvi 14 lõike 2 punkti 3 kohaselt peab projekt olema kuluefektiivne, mis on täidetud juhul, kui projekti elluviimise kulud vastavad turuolukorrale. Selleks tuleb esitada ka hinnavõrdlus. Hinnavõrdluse tegemiseks oleks vaja esitada võrreldavad hinnapakumused üksteisest sõltumatutelt pakkujatelt ning pakkumuse lähteülesande kirjeldus koos küsitud pakkumuste infoga kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis. Taotleja peab olema teinud piisavaid pingutusi võrreldavate hinnapakumuste saamiseks, millega tagada konkurentsi ärakasutamine ning optimaalne hinna ja kvaliteedi suhe. Konkurentsi võimetist hinda saab tõendada võrreldavate pakkumistega. Näitlikult olukorras, kus on küsitud kolm

⁴ [https://kik.ee/et/projektid?application_round\[\]=404&application_round\[\]=560&items_per_page=20](https://kik.ee/et/projektid?application_round[]=404&application_round[]=560&items_per_page=20).

hinnapakkumist, kuid esitatud/saadud vaid üks pakkumus, ei saa lugeda piisavaks, st toetuse saajal tuleb veel uurida potentsiaalsete võrreldavate pakkumiste saamise võimalusi – ei saa piirduda ühe ettevõtte esitatud pakkumusega (sh juhtudel, kus pakkujad on näiteks pakkumiste esitamisest loobunud). Seejuures on oluline, et pakkumuste võtmise protsess on selge ja läbipaistev, pakkumuste esitamiseks on antud piisavalt aega ning taotleja on selle dokumenteerinud, et tagada kontrollijälje olemasolu (sh võimalike auditite raames). Olukorras, kus toetuse saaja hinnangul ei ole võrreldavaid hinnapakkumist võimalik saada, peab sellekohane põhjendus olema veenev ja põhjendatud (nt ei saa aktsepteerida põhjendusi, et tegemist on pikaajalise koostööpartneriga vms).

Punkti 7 kohaselt esitatakse kinnitus projekti vastavuse kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artikli 9 „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtetele. Enne kinnituse andmist tutvub taotleja „ei kahjusta oluliselt“ teabelehega, mis on lisatud taotlusmaterjalide juurde, et taotleja saaks anda informeeritud kinnituse.

Punkti 8 kohaselt tuleb esitada täidetud kliimakindluse hinnangu andmise tabel. Kliimakindluse hinnangu andmise tabel on rakendusüksuse kodulehel ja sinna lisatakse ka juhised. Kliimakindluse analüüs tuleb teha projektidele, mis sisaldavad ka taristuinvesteeringuid. Taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat, tuleb tagada kliimakindlus (§ 4 lõige 8). Taristu all peetakse silmas inimese rajatud taristut ning mitte looduslikus seisundis olevaid objekte. Kliimakindluse analüüsi kohaldamisala on sätestatud Euroopa Komisjoni teatises (2021/C 373/01) „Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027“ (ELT C 373, 16.9.2021, lk-d 1–92). Kliimakindluse tagamisele kaasaaitamine on protsess, mille eesmärk on vältida taristu vastuvõtlikkust võimalikele pikaajalistele kliimamõjudele, tagades samas, et järgitakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja tegevustest tekkiva kasvuhoonegaaside heitkoguste tase on kooskõlas 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgiga.

Punkti 13 kohaselt tuleb esitada ka § 4 lõike 3 punktides 1–7 loetletud ehituslike tegevuste eelprojekt. Eelprojekt peab muu hulgas sisaldama sobiva tehnilise lahenduse alternatiivide võrdlust, lähtudes mõjuanalüüsist, investeeringu maksumusest, eksploatatsioonikuludest ja sisaldades ka ülevaadet ehitustööde materjalidest ja mahtudest ning projekti piirkonnast, olemasolevate rajatiste kirjeldust, ehituslike lahenduste eskiisjooniseid ja muud asjassepuutuvat informatsiooni. Ehituslikud tegevused sõltuvad suuresti asukoha eripärast ja rakendatava tegevuse mahust. Et teada saada tegevuse mõjusust piirkonnas, on kohalikul tasandil sobiva tehnilise lahenduse leidmiseks vaja hinnata erinevate lahenduste rakendamise mõjusid inimese tervisele, keskkonnale, kultuuriväärtustele ja majandustegevusele. Iga lahenduse kogumaksumuse leidmiseks tuleb arvestada investeeringu maksumust ja eksploatatsioonikulusid. Alternatiivide analüüsi eesmärk on välja selgitada investeeringu maksumuse, eksploatatsioonikulude ja mõjude seisukohast eelistatuim lahendus inimese tervisele, keskkonnale, kultuuriväärtustele ja majandustegevusele kahjulike tagajärgede ärahoidmiseks või vähendamiseks. Olukorras, kus realselt elluviidavat alternatiivi ei ole, tuleb seda ka märkida ja põhjendada. Tehniliselt ja keskkonnakaitse seisukohalt põhjendamatuid lahendusi ei toetata. Täpsem juhised eelprojekti ja alternatiivide analüüsi kohta esitatakse rakendusüksuse kodulehel.

Punkti 16 kohaselt esitatakse keskkonnamõju kirjeldus. Eelprojekti koostamisel tuleb keskkonnamõju eelhinnanguga sarnaselt põhjalikult läbi mõtestada tegevusega kaasnev võimalik keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse asukoha ja eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldamisel lähtutakse: 1) olemasolevast ja planeeritavast maakasutusest ning seal toimuvatest või planeeritavatest tegevustest; 2) alal esinevatest loodusvaradest, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavusest, kvaliteedist ja taastumisvõimest; 3) keskkonna vastupanuvõimest, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või

arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest; 4) inimese tervisest ja heaolust ning elanikkonnast.

Keskkonnamõju kirjelduses antakse ka hinnang: 1) mõju suuruse kohta; 2) mõjuala ulatuse kohta, nt geograafiline ala; 3) mõju ilmnemise tõenäosuse kohta; 4) mõju tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus; 5) mõju piiriülesus; 6) mõju Natura 2000 võrgustiku alale; 7) kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega; 8) ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi.

Punkti 17 kohaselt esitatakse projekti keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, kui selle andmise vajalikkus tuleneb Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang sisaldab ka mõjuhindangut veekogude/veekogumite seisundile;

Punkti 18 kohaselt esitatakse keskkonnamõju hindamise aruande kokkuvõte koos järelduste ning aruande heakskiitmise otsusega, kui projektiga kavandatavatel tegevustel on oluline keskkonnamõju keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 järgi või kui selle vajadus tuleneb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindangust.

Punkti 19 kohaselt esitatakse Muinsuskaitseameti arvamus projekti kohta, kui taotlusega planeeritav tegevus mõjutab muinsuskaitsealust objekti.

Punkti 20 kohaselt esitab taotleja Põllumajandus- ja Toiduameti arvamus projekti kohta, kui taotlusega kavandatud tegevus toimub riigi poolt korraldataval ühiseesvoolul.

Punkti 21 kohaselt tuleb juhul, kui taotleja ega ka partner ei ole kohalik omavalitsus või kohaliku omavalitsuse asutus või tema hallatav asutus, esitada kohaliku omavalitsuse kooskõlastus, mis kinnitab taotluses märgitud tegevuste vajalikkust.

Punkti 22 kohaselt esitab taotleja paragrahvi 2 lõike 5 väljundnäitajate analüüsi andmed ja kaardianalüüs rakendusüksuse kodulehel avaldatud juhise järgi.

Punkti 23 kohaselt esitab taotleja paragrahvi 1 lõikes 6 nimetatud vähese tähtsusega abi taotlemisel kohaliku omavalitsuse üksuse otsus, haldusleping või muu dokument, millega on taotlejale tehtud ülesandeks osutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid, mille jaoks abi antakse. Vähese tähtsusega abi üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale ei anta Euroopa Komisjoni 13. detsembri 2023. a määruse nr 2023/2832 (ELT L, 2023/2382, 15.12.2023, lk-d 1–12) artikkel 1 lõikes 1 alusel nimetatud tegevuste toetamiseks.

Eelnõu 4. peatükis kirjeldatakse toetuse esitamise ja menetlemise protsessi.

Paragrahv 10 kirjeldab taotlusvooru avamist puudutavaid tegevusi.

Paragrahv 11 kirjeldab detailsemalt taotluse esitamist.

Paragrahv 12 kirjeldab detailsemalt taotluse menetlemist. Taotlusi vaadatakse läbi esitamise järjekorras kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni. Puuduste korral antakse rakendusüksusele võimalus küsida taotlejalt selgitusi ja lisateavet taotluses esitatud andmete kohta, et otsus taotluse kohta oleks põhjalik ja kaalutletud.

Paragrahv 13 sätestab hindamiskomisjoni moodustamise korra.

Paragrahv 14 sätestab projektide valikukriteeriumid ja -metoodika.

Lõike 1 kohaselt hindab hindamiskomisjon projekti kriteeriumide alusel, mis on vastavuses perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud vastavus- ja valikukriteeriumidega. Toetuse taotluses kajastatud projekt kuulub rakendusüksuse poolt rahastamisele ja toetuse taotlus rahuldamisele

osaliselt või täielikult üksnes juhul, kui on täidetud kõik taotleja ja taotlusele esitatud nõuded ning projekt vastab sätestatud valikukriteeriumidele. Valikukriteeriumid, millele taotluses kajastatud projekt peab vastama, enne kui rakendusüksusel on võimalik kinnitada, et projekt on rahastamiseks vajaliku lävendi ületanud, on kirjeldatud lõikes 2. Hindamiskomisjon hindab projekti järgmiste detailsemate kriteeriumide alusel.

1. Projekti kooskõla valdkondliku arengukavaga ja mõju rakenduskava eesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele. Eelnimetatud valikukriteeriumi loeb rakendusüksus täidetuks, kui taotluse ja selle lisadokumentide (sh ehitusprojekti) alusel on võimalik asuda seisukohale, et projekt panustab määruuses nimetatud toetuse andmise eesmärkidesse, sh rakenduskava poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi nr 4 „Kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise“. Kui taotleja ja taotlus vastavad nõuetele, siis on eespool nimetatud nõue täidetud ning toetuse taotleja saab projekti kooskõla valdkondliku arengukava, mõju rakenduskava eesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele kinnitada. Projekt panustab siis „Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030“ meetmesse 3.1 **elurikkuse säilitamine muutuvates ilmastikuoludes. Lisaks ka „Keskkonnavaldkonna arengukavasse 2030“** (KEVAD)

([file:///sise.envir.ee/Kasutajad\\$/KeM/46906192712/Downloads/KEVAD%20eeln%C3%B5u%204.%20mustand%20\(1\).pdf](file:///sise.envir.ee/Kasutajad$/KeM/46906192712/Downloads/KEVAD%20eeln%C3%B5u%204.%20mustand%20(1).pdf)). Veekaitse valdkonna arengut kavandatakse vesikondade kaupa ning veemajanduskavade meetmeprogrammide ja üleujutusriskide maandamiskavade alusel. „Rahvastiku tervise arengukava 2030“ – arengukava on seotud peamiselt elu- ja looduskeskkonnast tulenevate negatiivsete mõjude vähendamisega. Eraldi on rahvastiku tervise arengukava raames käsitletud keskkonnatervishoiu arengusuunda, mis on seotud ka keskkonnahoiuga. Oluliselt mõjutavad inimeste tervist välis- ja siseõhk, müra, joogi- ja suplusvee kvaliteet ja kiirgus. Kõrge terviseriskiga inimestele avaldavad mõju kliimamuutustest tulenevad ilmastikutingimused (tormid, üleujutused, liiga kõrge või madal õhutemperatuur). „Siseturvalisuse arengukava 2030“ – on seotud arengukavas välja toodud kliimamuutustega kohanemise ja nendega seotud riskide maandamisega. Arengukava raames planeeritakse suurendada ühiskonnas valmisolekut arvestamiseks kliimamuutuste mõjuga (nt kõrbestumine, inimeste ränne) ning olla valmis äärmuslike ilmaolude põhjustatud õnnetusteks (nt üleujutused, tormid, tulekahjud) ja nende tagajärgede kõrvaldamiseks.

2. Projekti põhjendatus. Rakendusüksus loeb projekti põhjendatuks juhul, kui toetuse taotluses kajastatud tegevused vastavad määruuse §-s 4 loetletud toetatavatele tegevustele ning toetuse taotluse lisadokumendid kinnitavad selliste tegevuste nõuetekohase elluviimise võimalust. Selle kriteeriumi raames hinnatakse, kas:

1) projekti eesmärgipüstitus on põhjendatud – on olemas probleem, kitsaskoht või kasutamata arenguvõimalus. Tegevus on üleujutusega seotud riskide maandamiskavas üleujutusohu ennetamiseks ja leevendamiseks määratud meede;

2) projekti sekkumisloogika on arusaadav, mõjus – projektis ettenähtud tegevused võimaldavad saavutada projekti eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Nende sidusus eesmärkidega ja mõjus on arusaadav, võimaluse korral innovaatilisi lahendusi soosivad;

3) tegevuste ajakava on realistlik, arvestades mh tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust. Tegevus on seotud üleujutusega seotud riskipiirkonna riskidega. Üleujutusohuga seotud riskide esialgse hinnanguga 2018. aastal määrati 16 riskipiirkonda (<https://kliimaministeerium.ee/ajakohastatud-uleujutusega-seotud-riskide-hinnang>).

Igal riskipiirkonnal on riskide hindamise ja üleujutusohu kaartide ning üleujutusega seotud riskipiirkonna kaartide põhjal hinnatud, milliste üleujutusliikide põhjal üleujutused tekivad ja millised riskid esinevad üleujutuse ajal. Tegevus, mida toetatakse, peab vähendama riskipiirkonnas tekkiva üleujutuse põhjustatud riske.

3. Projekti kuluefektiivsuse kui valikukriteeriumi täitmise üle otsustamisel lähtub rakendusüksus määruse § 9 lõikes 3 nimetatud taotluses sisalduvast infost. Selle kriteeriumi puhul hinnatakse projekte järgmiselt: 1) ettenähtud tegevused/lahendused on kuluefektiivne viis planeeritud väljundite/tulemuste saavutamiseks; 2) planeeritud eelarve on realistlik ja mõistlik – on selge, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud, planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud ning taotleja suudab rahastada projektile järgnevaid püsikulusid.

4. Taotleja ja partneri suutlikkust projekti ellu viia hindab rakendusüksus taotluses esitatud andmete põhjal. Rakendusüksus loeb taotleja ja partneri suutlikuks projekti ellu viima üksnes juhul, kui taotleja vastab kõigile toetuse määruses taotlejale sätestatud nõuetele. Kontrollitakse, kas taotlejal (ja partneritel kokku) on kvalifikatsioon, kogemus, õiguslik, organisatsioonilised või tehnilised eeldused projekti elluviimiseks kavandatud viisil, tagades kestlikkuse ja jätkusuutlikkuse (sh taristuinvesteeringute või tootlike investeeringute puhul edasised tegevus- ja hoolduskulud). Taotleja suutlikkuse all vaadatakse ka seda, kas tegevused on keskkonnakaitsest lähtudes teostatavad (nt kas taotlejal on võimalus tegevuseks keskkonnaluba saada) ja seda hinnatakse taotluses esitatud info alusel. Valikukomisjoni määratakse ka Keskkonnaameti esindaja.

5. Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega. Valikukriteerium on täidetud, kui taotluses kajastatud teabe põhjal vastab toetatav projekt § 2 lõikes 4 sätestatud toetuse andmise eesmärkidele: „Eesti 2035“ sihti „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ kliima ja keskkonnavaldkonnas näitajasse „keskkonnatrendide indeks“ ning regionaalse arengu näitajasse „Elukeskkonnaga rahul või pigem rahul olevate elanike osatähtsus“ (kooskõla kinnitatakse §-s 2 esitatud näitajate kaudu). Nimetatud valikukriteerium loetakse täidetuks üksnes juhul, kui toetuse taotluses kajastatud teabe põhjal on võimalik asuda seisukohale, et toetatav projekt vastab määruse §-s 2 sätestatud toetuse andmise eesmärkidele.

Lõiked 3 kuni 6 käsitlevad rahuldamise otsusega seotut.

Paragrahv 15 sätestab, taotluse rahuldamata jätmise tingimused.

Paragrahv 16 sätestab, millistel juhtudel ja tingimustel rahuldatakse taotlus osaliselt ja kõrvaltingimustega.

Paragrahv 17 sätestab, kuidas saab taotluse rahuldamise otsust muuta või tunnistada see kehtetuks.

Eelnõu 5. peatükis kirjeldatakse toetuse saaja õiguseid ja kohustusi.

Paragrahvis 18 sätestatakse toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused.

Paragrahvis 19 kirjeldatakse hankimise nõudeid.

Paragrahvis 20 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tingimused.

Eelnõu 6. peatükis reguleeritakse toetuse maksmise ja kasutamise tingimusi.

Paragrahv 21 sätestab toetuse maksmise ja kasutamise tingimused. Lõike 1 kohaselt makstakse toetust tegelike kulude alusel ühendmääruse §-s 27 sätestatud tingimustel ja kindlasummalise maksena ühendmääruse § 28 lõike 2 alusel, määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustel. Lõiked 2 kuni 4 sätestavad makse aluseks olevate dokumentide esitamise tingimused ja loetelu. Kuni 200 000-eurose (sh 200 000 eurot) kogumaksumusega projektide kindlasummalise maksete korral esitatakse maksekorraldusele lisatavate dokumentide loetelu taotluse rahuldamise otsuses.

Lõike 5 kohaselt esitatakse juhul, kui § 3 lõikes 4 loetletud tegevus mõjutab veekogumi seisundit või seab ohtu kehtiva veemajanduskava keskkonnanäesmärgid, tehniliste tegevuste elluviimise makse aluseks oleva dokumentide hulgas ka keskkonnaluba või viidatakse veemajanduskavale, milles on määratud ja põhjendatud veeseaduse §-de 40–42 veekaitse eesmärkide saavutamise erandid, ja negatiivse mõju leevendamise meetmete kirjeldus ning seireprogramm. Erandite kohaldamise põhjendused veekogumite kaupa esitatakse üldjuhul veemajanduskavas ja asjakohasel juhul veeloas või keskkonnakompleksloas. Veekaitse eesmärkide saavutamise erandid kirjeldatakse üldjuhul veemajanduskavas, mis kehtib kuus aastat ja vahepeal üldiselt seda ei muudeta. Kui siiski tekib vajadus, võib teha veekaitse eesmärkide saavutamise erandeid ka enne kava korralist muutmist. Sel juhul määratakse erandid ja neid põhjendatakse veeloas või kompleksloas ning hiljem muudetakse vastavalt ka veemajanduskavas. Üks erandi seadmise tingimusi on, et veekogumi seisundile avalduva ebasoodsa mõju leevendamiseks on võetud tarvitusele kõik kohased meetmed. Seepärast tuleb esitada ka negatiivse mõju leevendamise meetmete kirjeldus ning seireprogramm. Lõigetes 6 kuni 8 sätestatakse makse menetlemise ja maksetaotluse esitamise tingimused.

Eelnõu 7. peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemisega seotud finantskorrektsioone ja vaideid.

Paragrahv 22 sätestab, mille põhjal tehakse finantskorrektsiooni otsus ja toetus tagastatakse. See tehakse ÜSS2021_2027 §-de 28–30 ja ühendmääruse §-de 34–38 põhjal.

Paragrahvi 23 lõigetes 1 ja 2 kirjeldatakse vaide esitamise protsessi. Vaie tuleb esitada enne halduskohtule kaebuse esitamist rakendusüksusele ÜSS2021_2027 § 31 kohaselt ja see vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi järgi võib esitada ka vaide, mis on tehtud auditaruande alusel.

3. Eelnõu vastavus ELi õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

Määruse eelnõu on muu hulgas kooskõlas järgmiste ELi määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi.

4. Määruse mõjud

Määrusega reguleeritava meetme tulemused aitavad vähendada ülejutusega seotud olulistes riskipiirkondades ülejutuste kahjulikke tagajärgesid inimeste tervisele, keskkonnale, kultuuriväärtustele ja majandustegevusele. Samuti aitavad suurendada kliimateadlikkust ning parandada kliimaga seotud tegevustest arusaamist ja kavandada ettevaatusabinõusid ekstreemsete ilmastikutingimuste põhjustatud ohuolukordadeks ja elutähtsate teenuste katkemiseks.

Määruse koostamise hetkel teadaoleva informatsiooni põhjal hindame, et meetme eelarve vahenditega saavutatakse mõõdikutele seatud sihttasemed.

Määruse kaudu toetatakse tegevusi, mis on planeeritud üleujutustega seotud riskide maandamiskavas 2022–2027. Toetus on ühekordne tõuge nõuete täitmiseks ning seega ei mõjuta otseselt valitsussektori eelarvepositsiooni.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja rakendamisest eeldatavad tulud

Toetust antakse Euroopa Regionaalarengu Fondist. Määruse rakendamisest ei eeldata lisatulu riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostamine

Eelnõu koostati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Riigikantselei, Päästeameti, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Euroopa Komisjoni ja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika rakendamise seirekomisjoni liikmetega, Riigi Tugiteenuste Keskuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liiduga. Arvamuse avaldamiseks saadeti eelnõu keskkonnavaldkonna arengukava juhtkomisjonile.

Kooskõlastustabel

Ettepanek ja põhjendus	Arvestatud/Mittearvestatud
Riigi Tugiteenuste Keskus (29.11.2023, 1-4/23/5345-5)	
1. Ettepanek § 1 täiendamiseks eraldi lõikega järgmises sõnastuses: „Määruse alusel toetatavad projektid on rakenduskava lisa 1 „Kavandatud strateegiliselt oluliste tegevuste loetelu ja ajakava” alusel strateegiliselt olulised tegevused, millega seonduvate teavitamistegevuste osas lähtub § 3 lõikes 1 nimetatud rakendusasutus Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine” § 2 lõikes 5 sätestatust“.	Arvestatud
2. Palun täiendada eelnõu § 4 välistavate tegevustega ja lisada viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklile 7.	Arvestatud
3. Eelnõu § 5 lg 2 p 7 kirjeldatud raamatupidamiskulu ja õigusnõustamise tasu on kaudsed kulud. Tulenevalt ühendmääruse § 17 p 8 ei ole kaudsed kulud abikõlblikud. Palun need kulu loetelust välja võtta. Kulud on hüvitatavad vaid lihtsustatud kulude alusel. Palun eemaldada need kulud seletuskirjast paragrahvi 5 lõike 2 loetelust.	Arvestatud
4. Palun ära jätta eelnõu § 9 lg 3 p 8 viide juhendile ning lisada see seletuskirja. Ettepanek sõnastada järgmiselt: „8) kliimakindluse tagamise hinnang taristuinvesteeringute puhul, mille kestvus on vähemalt viis aastat“. Seletuskirjas lk 8 on kirjas, et kliimakindluse hindamise juhendi saab kätte RTK kodulehelt: https://www.rtk.ee/toetuste-taotlemine-ja-korraldamine/kiirelt-katte/keskkonnanouded . Samas on eespool lause, et juhend on kättesaadav rakendusüksuse kodulehelt. Ettepanek on piirduda rakendusüksuse poolt avalikustatava juhendiga, kuna taotleja jaoks on kõige asjakohasem see juhend, mis on avaldatud koos taotlusmaterjalidega.	Arvestatud
5. Seletuskirja soovitame lisada selgituse, et taristul all peetakse silmas inimese poolt rajatud taristut ning mitte looduslikus seisundis olevaid objekte. Kuna eelnõu kohaselt toetatakse ka looduslike seisundite taastamist, siis ei pea nende projektide puhul kliimakindlust tagama. Täpsem selgitus taristu mõiste kohta on toodud Euroopa Komisjoni tehnilises suunises kliimakindluse tagamise kohta.	Arvestatud

6. Eelnõu § 12 lg 4 on sätestatud taotluse menetluse juures, et rakendusüksus kontrollib taotluse nõuetele vastavuse käigus „ei kahjusta oluliselt” põhimõttele vastavust § 9 lõike 3 punktis 7 nimetatud suunistele, kaasates selleks vajaduse korral eksperte. Kuna § 9 lg 3 p 7 kohaselt peab taotleja esitama kinnituse, mitte läbi viima hindamist, siis ei ole rakendusüksusel täiendavaid andmeid, mida kontrollida. Seega on ettepanek kustutada § 12 lg 4 kohustus.	Arvestatud
7. Eelnõu § 12 lg 5 palun korrigeerida lõike sõnastust, sest nõuded taotlejale sätestatakse ainult eelnõu §-ga 8.	Arvestatud Lisatud sõna „taotlus“. Rakendusüksus tunnustab taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks, kui on täidetud §-des 8 ja 9 nimetatud nõuded.
8. Eelnõu § 14 palun muuhulgas selgemalt välja tuua see, et taotlus rahuldatakse, kui taotlus vastab kõigile § 14 lõikes 2 sätestatud valikukriteeriumitele.	Arvestatud Lisatud § 14 lõikesse 1 lauseosa „ja taotlus rahuldatakse, kui taotlus vastab kõigile“. (1) Nõuetele vastavaks tunnustatud taotlusi hindab komisjon. Taotlus rahuldatakse, kui taotlus vastab kõigile lõikes 2 nimetatud valikukriteeriumidele, mis on kooskõlas ühendmääruse §-ga 7.
9. Riigiabi analüüs vajab uuendamist, sest see on koostatud seisuga 30.04.2023. Vahepeal on eelnõu täpsustunud ja lisandunud on uusi aspekte võrreldes esimese (mai 2023) eelnõu versiooniga. Näiteks on lisandunud uusi taotlejaid, kellega ei ole ilmselt arvestatud eelnõu esimese versiooni riigiabi analüüsimisel. Lisaks tuleks analüüsis käsitleda riigiabi aspekte ka maaomanike, kes ei ole KOV-id vaatest, sest eelnõus on nõue, et "Projekti ehituslik tegevus peab toimuma taotleja omandis oleva maal või maaomaniku nõusolekul.". See tingimus viitab sellele, et toetatavatel tegevustel võib olla laiem mõju kui ainult KOV-i omandis olevatele maadele ja korrektne oleks seda käsitleda ka riigiabi analüüsis.	Arvestatud Paragrahvi 4 lõike 3 punktis 8 nimetatud tegevus läheb väheses määras riigiabi alla. Ülejäänud tegevused ei ole riigiabi.
Rahandusministeerium (28.11.2023, 1-4/23/5345-4)	
1. Palume täiendada eelnõu seletuskirja selgitusega, milliseid toetatavaid tegevusi silmas pidades, võivad taotlejaks olla maakondlikud arenduskeskused.	Arvestatud Seletuskirja lisatud järgmine selgitus: „Omavalitsusliidud ja maakondlikud arenduskeskused on taotlejaks lisatud selliste projektide korral, mis võimaldavad mitut kohalikku

	omavalitsust hõlmavate ühisprojektide sujuvamat elluviimist. Kohalikud omavalitsused on otsustanud korraldada enda ühiste arendustegevuste elluviimist erinevalt – osades maakondades on ühisülesannete peamised täitjad maakondlikud omavalitsusliidud, samas on maakondi, kus omavalitsusliit aktiivselt ei tegutse ning ühiste arendustegevuste koordineerimise roll on antud hoopis maakondlikele arenduskeskustele.
2. Palume täiendada eelnõu seletuskirjas projektide valikukriteeriumite kirjeldusi, et oleks üheselt ja arusaadavalt kirjeldatud, kuidas kriteeriume hinnatakse. Seletuskiri peab olema sõnastatud nii, et toetuse taotlejal on võimalik iga valikukriteeriumi puhul üheselt mõistatavalt aru saada, millistel juhtudel hinnatakse valikukriteerium täidetuks. Näiteks on valikukriteeriumi „Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrategia aluspõhimõtete ja sihtidega“ selgitus hetkel järgnev: „Rakendusüksus loeb nimetatud valikukriteeriumi täidetuks üksnes juhul, kui toetuse taotlus vastab nõuetele, siis on ta ka vastavuses määruse § 2 lõikes 2 sätestatuga.“ Eelnõu § 2 lõikes 2 on kirjas: „Toetuse kasutamise tulemusena on maandatud üleujutusega seotud olulistest riskipiirkondades üleujutuste põhjustatud võimalikud riskid.“	Arvestatud Seletuskirja on lisatud järgmine lause: „Valikukriteerium on täidetud, kui taotluses kajastatud teabe põhjal vastab toetatav projekt § 2 lõikes 4 sätestatud toetuse andmise eesmärkidele: „Eesti 2035“ sihti „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ kliima ja keskkonnavaldkonnas näitajasse „Keskkonnatrendide indeks“ ning regionaalse arengu näitajasse „Elukeskkonnaga rahul või pigem rahul olevate elanike osatähtsus“ (kooskõla kinnitatakse §-s 2 nimetatud näitajate kaudu). Nimetatud valikukriteerium loetakse täidetuks üksnes juhul, kui toetuse taotluses kajastatud teabe põhjal on võimalik asuda seisukohale, et toetatav projekt vastab määruse §-s 2 sätestatud toetuse andmise eesmärkidele.“
3. Palume seletuskirja lk 4 esitatud rakenduskava näitajate tabelisse lisada juurde vahetaseme aasta ehk 2024.	Arvestatud
4. Eelnõu § 1 lõikes 5 on kirjas, et antav toetus on avalikes huvides ning ei ole riigiabi. Eelnõule on lisatud ka KIKi 30.04.23 koostatud riigiabi analüüs, milles on samuti järeltatud, et tegemist pole riigiabiga, kuna toetust saavad taotleda vaid kohalikud omavalitsused ja omavalitsuste liidud, kellele antakse toetuste ainult avalikes huvides üleujutuste maandamiskavas määratletud riskipiirkondades ning sellega kooskõlas olevateks üleujutusriske maandavateks tegevusteks, mis ei ole Teie 14.11.2023 nr 1-4/23/5345, KLIM/23-1479/-1K Meie 28.11.2023 nr 1.1-11/6877-2 2 majandustegevus.	Arvestatud Paragrahvi 4 lõike 3 punktis 8 nimetatud tegevus läheb vähese tähtsuse abi alla. Ülejäänud tegevused ei ole riigiabi.

Kooskõlastusele saadetud eelnõus on aga taotlejatena lisatud ka vee-ettevõtjad (eelnõu § 8 lg 1 punkt 3), kes võivad toetust taotleda muudeks ehituslikeks tegevusteks, mis on vajalikud veevarustuse, kanalisatsiooni ja elektrisüsteemide kaitseks. Seletuskirjas (ega KIKi riigiabi analüüsis) pole aga selgitatud, miks ei ole vee-ettevõtjatele antav toetus riigiabi. Palume selgitus lisada. Kui siiski ei saa välistada riigiabi vee-ettevõtjatele, tuleks lisada eelnõusse vastavad riigiabi sätted (näiteks riigiabi üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks vms).	
Tallinna Keskonna- ja Kommunaalamet (03.12.2023)	
„3) paragrahvi 4 lõike 3 punktis 8 nimetatud tegevuse elluviimiseks saab taotleda toetust ka ühele või mitmele kohaliku omavalitsuse üksusele vähemalt 51%-protsendiliselt kuuluv vee-ettevõtja;“ Ettepaneku esitamist põhjendab asjaolu, et 11.11.2022 Aktsiaseltsiga Tallinna Vesi sõlmitud halduslepingu nr 1-9/131 alusel on vee-ettevõtjana tegutsemiseks Tallinna linna omandis olevate ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni koosseisu kuuluvad ehitised võõrandatud vee-ettevõtjale, mistõttu on mõistlik, et enamusosalust omav vee-ettevõtja saab korraldada temale võõrandatud varaga seotud muid ehituslikke tegevusi, mis on vajalikud veevarustuse, kanalisatsiooni ja elektrisüsteemide kaitseks (nt tehnilise taristu veevarustus, kanalisatsioon, elektrisüsteemid, juurdepääsuteede kindlustamine või ümberehitus ja pumpla, truubi ja sulgemiskaevude rajamine).	Arvestatud
Keskonnaamet (23.11.2023, 1-4/23/5345-2)	
Keskonnaamet juhib tähelepanu, et määruse „Üleujutusohu ennetamiseks ja leevendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021-2027“ eelnõus (lisa 1) § 21 lõikes 4 on eeldatavasti kirjaviga ja punkti 3 esineb kaks korda.	Arvestatud Täname tähelepanu juhtimise eest!
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (24.11.2023)	
§ 8 lg 1 – kas toetusskeemis on võimalikud ka mitme KOVi ühisprojektid nii, et üks KOV on toetuse saaja ning teine KOV partner? Tundub, et praegune eelnõu projektides partnereid ette ei näe. Samas võib-olla pole see antud toetusskeemis ka relevantne.	Arvestatud ja selgitatud. Määruse varasemas eelnõus see ei olnud võimalik. Muutsime määruse eelnõud sellisel, et taotlejal oleks võimalik kaasata ka projektipartner.
§ 9 lg 3 – kas on võimalik lisada taotluse nõuete juurde või vähemalt seadistada taotlusvoor SFOSs selliselt, et taotleja märgiks ära ka objekti asukoha, nii et hiljem oleks võimalik maakondade lõikes toetuste jagunemine välja võtta?	Selgitatud Jah seda saab juba täna teha. Olemas on SFOSis asukoha lahter. Lisaks küsitakse üleujutuste vastu kindlustamiseks võetud meetmetest

	kasu saava elanikkonna näitaja analüüsi andmed taotlejatelt. Mõjutatud elanike arvu antakse selliselt, et kaardistatakse ala, mida meetme raames mõjutatakse ja siis võrreldakse statistikaameti elanike arvu andmetega (mis on ka vektorkaardil).
--	--